

Burna prošlost zadarskog veslanja

NA DOBROTVORNOM PLESU U VELJAČI 1908. U ZADRU RODILA SE IDEJA O OSAMOSTALJENJU VESLAČKOG ODJELA HRVATSKOG SOKOLA U ZASEBNU ŠPORTSKU ORGANIZACIJU. TO JE 20. RUJNA 1908. GODINE REZULTIRALO OSNIVANJEM VESLAČKOG KLUBA *Jadran*, PRVOGA VESLAČKOG KLUBA U HRVATSKOJ. UZ NOVOUTEMELJENI KLUB NASTAVIO JE RADITI I VESLAČKI ODJEL SOKOLSKE ORGANIZACIJE KOJI SE 1911. UJEDINIO S VESLAČKIM KLUBOM *Jadran* U HRVATSKO VESLAČKO DRUŠTVO *JADRAN*

Napisao **Pavao Jerolimov**.

Tradicija organiziranog veslanja u Zadru stara je više od stotinu godina. Zadarske su novine u drugoj polovini XIX. stoljeća zabilježile održavanje brojnih regata, većinom gajeta i sličnih brodica. Gimnastičko društvo *Sokol* u kojem se prvi put njeguje organizirano veslanje utemeljeno je 12. travnja 1885. godine u velikoj dvorani Narodne čitaonice. U pravilima *Sokola* navodi se kako je "svrha društva da svojim članovima pruži prigodu i sredstva da gaje gimnastičke vježbe u opće, mačevanje, voženje (brodarenje), streljanje, jahanje, glazbu i ples, te po mogućnosti oživotvoriti naše stare narodne igre i pružiti svojim družinarima ugodnih zabava". Budući da je postojao velik interes za veslanje, veslački je odjel osnovan 1886. godine.

Veslačka sekcija Hrvatskog sokola

Društvo je 1906. godine promijenilo naziv u Hrvatski sokol. Društvo nije njegovalo veslanje kao šport nego se, u želji da se razvije nacionalna svijest, čamcima obilazilo mjesta u okolici. Spominje se izlet u Kali na otoku Ugljanu u kolovozu 1906. godine s tri čamca yole koje su nosile ime Hrvat, Nehaj i Zora. Taj su put prevalila za pola sata. Posebno se dobro uvježbavalo veslanje "brzoveslicom" ("lanca") na 14 vesala. Godine 1908. nabavljena su još četiri čamca, tako da je veslački odjel imao 10 čamaca i više od 70 članova.

U prvo vrijeme djelovanja problem je bio spremište za čamce pa se koristila susretljivost Krste Milutina. On je štalu u svojoj gospodarskoj zgradi u Voštanici dao za smještaj čamaca, a konobu za veslače. Prvo vlastito spremište sokolski su veslači sagradili 1900. u daščari kraj južnih gradskih zidina. Kada je taj dio 1906. nasipan, uredili su spremište u Jazinama. Društvo je u veljači 1908. organiziralo veliki dobrotvorni ples pod nazivom Hrvatski Jadran. Na tom se skupu u Hrvatskoj čitaonici okupilo mnoštvo Zadrana, a posebno su dojmiljivi bili članovi veslačkog odjela koji su bili odjeveni u mornarska odjela. Nastupilo je 30 "sokola" u odori veslača i 20 "sokolica" u mornarskim odijelima. Sudjelovao je i pjevački zbor s pjesmom Antona Hajdriha "Morje Jadransko". Prije priredbe organizirana je sabirna akcija za pokriće većih veslačkih troškova, u čemu se uz "sokolice" ističe blagajnik, pravnik Ivan Hruš.

Osnivanje Veslačkog kluba *Jadran*

Na tom se plesu rodila ideja o osamostaljenju veslačkog odjela. Inicijativni odbor na čelu s Kostom Neumayerom pokrenuo je odvajanje veslačkog odjela Hrvatskog sokola u zasebnu športsku organizaciju. To je 20. rujna 1908. godine rezultiralo osnivanjem Veslačkog kluba *Jadran*, prvoga veslačkog kluba u Hrvatskoj. Osnovni cilj odvajanja bila je lakša organizacija i bolja mogućnost financiranja samostalnog društva.

Uprava Hrvatskog sokola u početku se nije slagala s odvajanjem veslačkog odjela, ali razmirice su se ubrzo smirile, a uz novoutemeljeni klub nastavio je raditi i veslački odjel sokolske organizacije. Taj se odjel 1911. godine ujedinio s Veslačkim klubom *Jadran* u Hrvatsko veslačko društvo *Jadran*.

Osnivanje drugih zadarskih veslačkih klubova

Pet dana nakon osnivanja Gimnastičkog društva *Sokol* u Zadru je, 17. travnja 1885.

Veslači Circolo canottieri *Diadora* u zadarskoj luci 18.VIII. 1911.

Veslači
Gimnastičkog
društva *Sokol* u
zadarskoj luci 1904.
(gore), 1903. (lijevo)

godine, s radom počela Societa deicanottieri *Dalmazia* (Veslačko društvo Dalmacija). Ta druga zadarska veslačka organizacija bila je snažno uporište iredentističkom, talijanaško-autonomaškom društvu *Pro patria*. Društvo je djelovalo do 1891., a prva je regata organizirana u Ždrelcu 14. kolovoza 1887. godine. U kolovozu 1900. osnovana je nova veslačka organizacija - *Circolo canottieri Diadora*. Članovi tog društva sudjelovali su na brojnim regatama u Trstu, Puli, Kopru i Anconi. Dom društva svečano je otvoren 18. srpnja 1908. Lokalni list *Il Dalmata* u broju od 22. srpnja objavio je: "*Ujutro u ranim satima izlaze društveni čamci: Vittoria, Fiorentina, Diadora, Elsa, Saturnia i Libertas čije su posade izvodile divnu vježbu na moru. Već u 10 sati stara obala bila je puna naroda. Gosti su se, posebnim ukrašenim brodicama, prebacivali iz grada do veslačkog doma*". Nakon I. svjetskog rata Zadar je Rapalskim ugovorom od 12. studenoga 1920. pripao Italiji. Prvi nastup veslači *Diadore* imali su na regati u Puli u kolovozu 1919. godine. Na veslačkom prvenstvu Italije 1920. bili su prvi u osmercu. Ista je posada nastupila kao reprezentacija Italije na EP-u u Barceloni i osvojila drugo mjesto, a na OI 1924. u Parizu bila je treća.

Inicijativa za osnivanje Hrvatskog veslačkog saveza

Svrha i cilj HVK *Jadrana* bila je promicanje tjelovježbe na moru, kao i stjecanje nautičkih vještina, posebice kroz vježbanje veslanja. Iako je društvo u nazivu imalo pojam "veslačko" njegovo je djelovanje bilo šire, bilo je vezano uz pomorstvo, a posebice se gajilo veslanje, jedrenje i plivanje. Da bi se posade *Jadrana* mogle natjecati, klub je trebao biti član nacionalnog športskog saveza. Zato je 1911. poduzeo korake za osnivanje Saveza veslačkih klubova i društava u Hrvatskoj. Brojni su klubovi pozdravili tu inicijativu. U trenutku kada se pri Hrvatskom športskom savezu trebala osnovati veslačka sekcija izbio je I. svjetski rat. Zbog okupacije Zadra 1918. i aneksije 1920. godine, rad društva bio je u potpunosti onemogućen pa je HVK *Jadran* prestao s radom 25. prosinca 1920. godine. Pet mjeseci ranije talijanaši su zapalili prostorije kluba. Srećom, nekoliko je čamaca ranije preneseno i skriveno u kući Borelli u Sv. Filipu i Jakovu.

Zadrani i VK *Gusar*

U nedjelju 22. svibnja 1921. u prostorima šahovskog kluba u kavani Troccoli u Splitu održan je sastanak veslača za-

darskog *Jadrana* koji su tada živjeli u Splitu. Odlučeno je da se sjedište kluba preseli u Split i da se četiri čamca koja su bila sačuvana u Sv. Filipu i Jakovu prebace u spremište VK *Gusara*. Takva je suradnja bila potrebna za oba veslačka kluba. Splićani nisu imali dovoljno čamaca, a Zadrani pak nisu imali prostorije. Nekoliko mjeseci kasnije, 1. listopada 1921., upriličena je svečanost u Splitu u povodu otvaranja spremišta VK *Gusara*, a tri godine kasnije zadarski se veslački klub u potpunosti ujedinilo sa splitskim klubom. U radu VK *Gusara* znatan su doprinos dali i Zadrani - član uprave Franjo Dominis i veslači braća Dalibor i Krešimir Čorak te Andrija i Duško Žeželj, koji su u različitim posadama bili državni prvaci u međuratnom razdoblju.

Djelovanje u šibenskom veslanju

I djelovanje Pomorskog sportskog kluba *Krke* iz Šibenika između dvaju svjetskih ratova ne može se zamisliti bez doprinosa zadarskih veslačkih entuzijasta. Filip Babić školovao se u Zadru, gdje je bio veslač u *Jadranu* i član uprave do okupacije Zadra 1918. godine. Nakon povratka u rodni Šibenik pokrenuo je osnivanje VK *Krka* u kojoj je bio dugogodišnji predsjednik. Zadrani Marko Jure Dominis također je bio član i predsjednik uprave VK *Krka*, a neko vrijeme i predsjednik Jugoslavenskog veslačkog saveza. Zadrani Petar Ivanov bio je dugogodišnji trener šibenskih veslača, baš u vrijeme najvećih uspjeha u međuratnom razdoblju.

Stoljeće djelovanja

Poslije II. svjetskog rata obnovljen je rad zadarskog *Jadrana* koji je hrvatskom veslanju dao mnogo izvrsnih veslača, od kojih su brojni bili državni prvaci i sudionici velikih međunarodnih natjecanja. Na olimpijskim su igrama nastupili Josip i Romano Bajlo (1972.), Dario Varga (1988.), Marko Perinović (1992.), Danijel Bajlo (1996. i 2000.), Oliver Martinov (2000.), Branimir Vujević (2000.), Marko Dragičević (2004.) i Petar Milin (2004.). Brončanu je medalju osvojio Branimir Vujević kao član osmerca na Igrama u Sydneyu. U nizu zaslužnih ljudi VK *Jadrana* trebalo bi izdvojiti trenera Romana Bajla i predsjednika Zdravka Faina.

Literatura

- Škorić, Č. (1971). Pokušaj osnivanja Saveza hrvatskih veslačkih društava 1912. - 1914. *Povijest sporta*, 7 (2), 610-617.
- Maštrović, V. (1977). *Zadarsko sokolstvo 1885. - 1920. Povijest sporta*, 31 (8), 2677-2702.
- Marić, D., Škorić, Č. (1998). *Povijest veslanja u Zadru. Zadar: Veslački klub Jadran*